

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

น้ำเป็นทรัพยากรที่สามารถเกิดทดแทนได้ มิใช่จำกัดในเชิงปริมาณ เนื่องจากมีวัฏจักรการหมุนเวียน แต่นับวันน้ำ จะมีปัญหาในเชิงคุณภาพเสื่อมโทรมเพิ่มมากขึ้น สืบเนื่องจากมนุษย์ใช้น้ำส่วนใหญ่ขาดการตระหนักถึงความสำคัญ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำ หรือน้ำเสียเพิ่มขึ้นตามปริมาณการใช้น้ำดี โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ เช่น ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

“น้ำเสีย” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หมายถึงของเสียที่อยู่ในสภาพของเหลวรวมทั้งมลสารที่ปะปนและปนเปื้อนอยู่ในของเหลวนั้น แต่โดยทั่วไปนั้น หมายถึง น้ำที่เสื่อมคุณภาพ หรือมีคุณสมบัติที่เปลี่ยนไปจากเดิมตามธรรมชาติ มักจะผ่านการใช้งานมาแล้ว โดยมีมลสาร หรือ สิ่งปฏิกูลที่ละลายน้ำ และไม่ละลายน้ำเจือปนอยู่ เช่น สารอินทรีย์ และ สารอนินทรีย์

จากสถานการณ์ปัญหาน้ำเสียจากชุมชนได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน รวมทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่เป็นอย่างยิ่ง การรณรงค์แก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำตามนโยบายของภาครัฐ จึงมุ่งจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือ ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางเพื่อรองรับปริมาณน้ำเสียจากภาคต่างๆ ทั้งชุมชนและ สถานประกอบการต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ไปบำบัดให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะเช่น แม่น้ำปิง และ คลองต่างๆ เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีของส่วนรวม

เทศบาลนครเชียงใหม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย โดยได้รับงบประมาณและการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจากกรมโยธาธิการ ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จและเปิดดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 แต่เนื่องจากเทศบาลนครเชียงใหม่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินการเดินระบบ และบำรุงรักษาที่จะมีขึ้น ทำให้เทศบาลต้องเตรียมจัดหางบประมาณมาใช้จ่ายโดยอาศัยรายได้ของเทศบาล ทั้งนี้รายได้บางส่วนที่เกิดจากการให้บริการบำบัดน้ำเสียต่อประชาชนต้องจัดเก็บจากประชาชนเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ตามหลักการ “ผู้ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นผู้จ่าย”

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 93 ได้บัญญัติ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บค่าบริการ โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังเป็นงบประมาณ

แผ่นดิน สำหรับส่วนที่เหลือให้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวม

ในปัจจุบันจะพบว่ายางขาดขั้นตอนการเรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย จากประชาชน ผู้ก่อให้น้ำเสียชุมชน ในฐานะ “ผู้ก่อให้เกิดมลพิษ” ซึ่งคาดว่าจะนำมาใช้ในอนาคตอันใกล้นี้ ตามหลักการ “ผู้ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นผู้จ่าย” (Polluters Pay Principle: PPP) โดยหน่วยงานเทศบาลนครเชียงใหม่ในฐานะองค์กรผู้รับผิดชอบ ดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม เป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ในขณะที่ประชาชนโดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยังขาดการรับรู้ข่าวสารดังกล่าว ซึ่งอาจมีผลต่อการดำเนินมาตรการการเรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียขององค์กรที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการบำบัดน้ำเสีย จึงควรให้ความร่วมมือโดยถือเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม เพื่อรองรับการดำเนินการบังคับใช้มาตรการดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และลดความขัดแย้งในการดำเนินการเพื่อเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันในเชิงการวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบจากชุมชน

1.2 โจทย์และคำถามการวิจัย

1.2.1 โจทย์วิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่มีอะไรบ้าง

1.2.2 คำถามวิจัย

1.2.2.1 ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย ทศนคติต่อปัญหาน้ำเสีย และมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมของเทศบาลนครเชียงใหม่อย่างไร

1.2.2.2 ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา น้ำเสียตามหลักการ “ผู้ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นผู้จ่าย” โดยมีความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียอย่างไร

1.2.2.3 แนวทางการกำหนดรูปแบบและวิธีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียของเทศบาลนครเชียงใหม่ ควรเป็นอย่างไร

1.2.2.4 ความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านการใช้น้ำ และปัจจัยทางจิตวิทยา อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1.3.2.1 เพื่อศึกษาระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย ทักษะคิดที่มีต่อปัญหาน้ำเสีย และระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.2.2 เพื่อศึกษาความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.2.3 เพื่อศึกษารูปแบบ และวิธีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ของเทศบาลนครเชียงใหม่

1.3.2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ของประชาชน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ด้านองค์ความรู้ ทำให้ทราบถึงระดับความเต็มใจจ่ายและปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ อันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินมาตรการเรียกเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียต่อไปในอนาคตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ด้านการพัฒนา ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ได้มีส่วนร่วม และสะท้อนความคิดเห็นในประเด็นด้านความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียที่จะถูกเรียกเก็บ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต อันเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในเชิงการวิจัยของสถาบันการศึกษา

1.4.3 ด้านผลผลิต สามารถนำผลจากการศึกษามาใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายในการวางแผนดำเนินการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งรูปแบบและแนวทางในการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและลดความขัดแย้งในภายหลัง

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างครัวเรือนจากประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 14 ตำบล รวม 68,053 ครัวเรือน (ตารางที่ 1.1) และผู้ประกอบการจากบัญชีรายชื่ออาคาร/สถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 4 แขวง ได้แก่ แขวงนครพิงค์ แขวงศรีวิชัย แขวงเมืองราย และแขวงกาวิละ รวม 848 แห่ง

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนครัวเรือนและประชากร จำแนกรายตำบลในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

ตำบล	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
1. ศรีภูมิ	7,163	9,061	10,091	19,152
2. พระสิงห์	3,640	4,235	4,502	8,737
3. หายยา	5,545	7,068	7,880	14,948
4. ช้างม่วย	3,977	6,702	6,962	13,664
5. ช้างกลาง	7,687	11,548	12,521	24,069
6. วัดเกต	10,881	12,513	12,686	25,199
7. ช้างเผือก	8,655	7,230	8,258	15,488
8. สุเทพ	7,736	8,398	11,205	19,603
9. ป่าแดด	881	920	1,073	1,993
10. นหนองหอย	2,715	2,773	3,285	6,058
11. ท่าศาลา	2,978	2,936	3,310	6,246
12. นหนองป่าครั่ง	1,200	839	903	1,742
13. ไฟฮ่อม	582	523	592	1,115
14. ป่าตัน	4,413	4,089	4,669	8,758
รวม	68,053	78,835	87,937	166,772

ที่มา: รายงานสถิติจำนวนประชากรตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎร สำนักทะเบียนท้องถิ่น

เทศบาลนครเชียงใหม่ ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2547

1.6 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ประชาชน หมายถึง บุคคลผู้เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งพักอาศัย/ ดำเนินกิจการอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป

ครัวเรือน หมายถึง อาคารที่พักอาศัย รวมทั้งอาคารที่ใช้เป็นทั้งที่พักอาศัยและประกอบอาชีพในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

สถานประกอบการ หมายถึง อาคาร/ สถานที่ที่จัดทะเบียนและได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการต่อสำนักงานแขวงต่างๆ ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

- 1) หอพัก โรงแรม อาคารชุด หรือกิจการอื่นใดทำนองเดียวกัน
- 2) ร้านอาหาร ภัตตาคาร
- 3) ตลาด
- 4) บริษัท ห้างร้าน

ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการ ผู้จัดการหรือผู้ทำหน้าที่เสมือนผู้จัดการที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของกิจการให้เป็นผู้ดูแล ควบคุมและมีอำนาจตัดสินใจในสถานประกอบการนั้นๆ

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน/ จำนวนคนงานในสถานประกอบการ หมายถึง จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน หรือจำนวนคนงานที่ทำงานในสถานประกอบการไม่น้อยกว่า 6 เดือน

รายได้ หมายถึงรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน/ สถานประกอบการ

ระยะห่างของท่าเสที่ตั้งจากแม่น้ำลำคลอง หมายถึง ระยะทางระหว่างที่พักอาศัย/ สถานประกอบการกับแม่น้ำลำคลอง มีหน่วยเป็นเมตร

ระยะเวลาในการพักอาศัย/ ดำเนินกิจการ หมายถึง จำนวนปีที่ครัวเรือนเข้าตั้งถิ่นฐานและพักอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่/ สถานประกอบการเริ่มดำเนินการจนถึงปัจจุบัน

ปริมาณการใช้น้ำประปา หมายถึง ปริมาณน้ำประปาที่ใช้ต่อเดือน มีหน่วยเป็นลูกบาศก์เมตรต่อเดือน

รายจ่ายค่าน้ำประปา หมายถึง จำนวนเงินที่จ่ายค่าน้ำประปาต่อเดือน มีหน่วยเป็นบาทต่อเดือน

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาทางด้านความรู้ ความจำ ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย สถานการณ์ปัญหาน้ำเสีย และระบบบำบัดน้ำเสียรวม ความแตกต่างของคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลองที่ส่งผลต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากน้ำในแม่น้ำลำคลองทั้งทางตรงและทางอ้อม

ทัศนคติที่มีต่อน้ำเสีย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อน้ำเสีย ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นได้โดยคำพูดหรืออย่างอื่น

การรับรู้ข่าวสาร หมายถึง การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาน้ำเสีย ระบบบำบัดน้ำเสียรวม ทั้งจากการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ – เอกสารของทางราชการ หรือการได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร/วารสาร และสื่อจากบุคคลต่างๆ รวมทั้งความถี่ที่ได้รับจากสื่อดังกล่าว

น้ำเสีย หมายถึง น้ำที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากคุณสมบัติเดิมตามธรรมชาติ น้ำที่ใช้แล้วระบายทิ้ง น้ำที่ใช้แล้วจากครัวเรือน/สถานประกอบการ อันเนื่องมาจากการปนเปื้อนจากการกระทำของมนุษย์ทำให้มีสี, กลิ่น และรสผิดไปจากธรรมชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย การใช้ประโยชน์ของมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ระบบบำบัดน้ำเสีย หมายถึง ระบบรวบรวมน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือนในชุมชนขนาดใหญ่ เข้าสู่ท่อน้ำเสียรวม (Interceptors) และนำน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวม (Central Treatment Plant) เพื่อบำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐานก่อนปล่อยทิ้งลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เช่น คูคลอง หรือแม่น้ำต่อไป

ค่าบริการบำบัดน้ำเสีย หมายถึง เงินที่เรียกเก็บเป็นค่าบริการในการรวบรวมและบำบัดน้ำเสียตาม พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535

ความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย หมายถึง จำนวนเงินที่ประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ยินดีที่จะจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียให้แก่เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อการดูแลและบำรุงรักษาโครงการระบบรวบรวมน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของเทศบาลนครเชียงใหม่

1.7 ตัวแปรสำคัญที่ใช้ในการวิจัย

1.7.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

- ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานะของผู้ให้สัมภาษณ์ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิก อาชีพ และรายได้
- ปัจจัยด้านการใช้น้ำ ได้แก่ ระยะห่างของทำเลที่ตั้งจากแม่น้ำลำคลอง ปริมาณการใช้น้ำประปา และรายจ่ายค่าน้ำประปา
- ปัจจัยทางจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย ทัศนคติที่มีต่อน้ำเสีย และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวม

1.7.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

- ความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสียของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่

1.8 ตัวแปรและระดับการวัด

ตัวแปร	ระดับการวัด
1. ตัวแปรอิสระ	
1.1 สถานะของผู้ให้สัมภาษณ์	Nominal
1.2 เพศ	Nominal
1.3 อายุ	Interval
1.4 ระดับการศึกษา	Interval, Nominal
1.5 จำนวนสมาชิก	Interval
1.6 อาชีพ	Nominal
1.7 รายได้	Interval, Nominal
1.8 ระยะห่างของทำเลที่ตั้งจากแม่น้ำลำคลอง	Interval, Nominal
1.9 ปริมาณการใช้น้ำประปา	Interval
1.10 รายจ่ายค่าน้ำประปา	Interval
1.11 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสีย	Interval, Nominal
1.12 ทักษะการแก้ปัญหา	Interval, Nominal
1.13 การรับรู้ข่าวสาร	Interval, Nominal
2. ตัวแปรตาม	
2.1 ความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย	Interval, Nominal

1.9 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

1.10 สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย จึงนำมาตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย กล่าวคือ

- 1.1 สถานะของผู้ให้สัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.2 เพศที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.3 อายุที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.4 ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.5 จำนวนสมาชิกที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.6 อาชีพที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.7 รายได้ที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย

2. ปัจจัยด้านการใช้น้ำที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย กล่าวคือ

- 1.8 ระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับแม่น้ำลำคลองที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.9 ปริมาณการใช้น้ำประปาที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 1.10 รายจ่ายค่าน้ำประปาที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย

3. ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย กล่าวคือ

- 3.1 ระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาน้ำเสียที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 3.2 ทศนคติที่มีต่อปัญหาน้ำเสียที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- 3.3 ระดับการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันในเรื่องความเต็มใจจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย